

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINTO 2011

Määräys 36/011/2011

Näyttötutkinnon perusteet

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINTO 2011

Määräys 36/011/2011

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2011:41

ISBN 978-952-13-5001-6 (nid.)

ISBN 978-952-13-5002-3 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkojulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2012

9.12.2011

36 /011/2011

Voimassaoloaika: **1.1.2012 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:

L 631/98, 13 § 2 mom

Kumooa Opetushallituksen määräyksen
18.12.2002 nro 11/011/2002

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt restaurointikisällin ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2012 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 18.12.2002 nro 11/011/2002 mukaisesti 31.12.2013 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Opetusneuvos

Hanna Ketonen

LIITE

Restaurointikisällin ammattitutkinto 2011

Sisältö

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet.....	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
1.6	Todistukset	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
2	Restaurointikisällin ammattitutkinnon muodostuminen	10
2.1	Restaurointikisällin ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen....	10
2.2	Restaurointikisällin ammattitutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen.....	10
3	Restaurointikisällin ammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	12
	Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	13
3.1	Restauroitavan kohteen alkukartoitus ja työn suunnittelu	13
	Ammattitaitovaatimukset	13
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	13
	Ammattitaidon osoittamistavat	16
Osaamisala		
	Kivirakenteiden restaurointi	17
3.2	Muuraus	17
	Ammattitaitovaatimukset	17
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	17
	Ammattitaidon osoittamistavat	19
3.3	Rappaus.....	19
	Ammattitaitovaatimukset	19
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	20
	Ammattitaidon osoittamistavat	22
3.4	Koristevalu	22
	Ammattitaitovaatimukset	22
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	22
	Ammattitaidon osoittamistavat	24
3.5	Tulisija- ja hormimuuraus.....	25
	Ammattitaitovaatimukset	25
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	25
	Ammattitaidon osoittamistavat	27

Osaamisala

puurakenteiden restaurointi	28
3.6 Kirvesmiehen työt.....	28
Ammattitaitovaatimukset	28
Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	28
Ammattitaidon osoittamistavat	30
3.7 Puusepän työt	30
Ammattitaitovaatimukset	30
Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	31
Ammattitaidon osoittamistavat	33

Osaamisala

ikkunarakenteiden restaurointi	34
3.8 Lasitus- ja korjaustyöt	34
Ammattitaitovaatimukset	34
Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	34
Ammattitaidon osoittamistavat	37

Osaamisala

pintakäsittelyiden restaurointi	38
3.9 Maalaus	38
Ammattitaitovaatimukset	38
Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	38
Ammattitaidon osoittamistavat	40
3.10 Koristemaalaus	41
Ammattitaitovaatimukset	41
Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	41
Ammattitaidon osoittamistavat	43
3.11 Yrittäjäyys.....	44
Ammattitaitovaatimukset	44
Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	44
Ammattitaidon osoittamistavat	45
3.12 Tutkinnon osa ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta	46
Liite Rakennussuojelun sanastoa.....	47

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrättyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon ar-

viointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Henkilökohtaistamisesta Opetushallitus on antanut erillisen määräyksen.

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisena määräaikana pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 Restauroidikisällin ammattitutkinnon muodostuminen

2.1 Restauroidikisällin ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Restauroidikisällin ammattitutkinnon suorittanut henkilö toimii vastuullisissa työtehtävissä muuttuvissa toimintaympäristöissä noudattaen rakennetun ympäristön säilyttämisen keinoja ja työtapoja. Kisälli toteuttaa restauroidialaan erikoistuneiden suunnittelijoiden laatimia suunnitelmia. Hänellä on riittävä ammatillinen kokemus restauroidialalta.

Tutkinnon suorittamista henkilökohtaistettaessa tutkintosuoritukset suunnitellaan ja toteutetaan ottaen huomioon työtehtävälle ominaiset piirteet.

Pakollisten tutkinnon osien tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa tehdä restauroiditöitä ja toimia yhteistyössä muiden työkohteessa työskentelevien kanssa. Lisäksi tutkinnon suorittaja hallitsee yhden valinnaisen tutkinnon osan edellyttämän erikoistuneen osaamisen.

2.2 Restauroidikisällin ammattitutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen

Tutkinnossa on neljä osaamisalaa, joista tutkinnon suorittaja valitsee yhden:

Kivirakenteiden restauroidi
Puurakenteiden restauroidi
Ikkunarakenteiden restauroidi
Pintakäsittelyiden restauroidi

Tutkinto muodostuu kahdesta pakollisesta ja yhdestä valinnaisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun kolme tutkinnon osaa on suoritettu hyväksytysti.

Kaikille pakollinen tutkinnon osa	3.1	3.1 Restauroitavan kohteen alkukartoitus ja työn suunnittelu
Osaamisalan pakollinen tutkinnon osa, valitaan yksi osa	3.2–3.10	3.2 Muuraus 3.3 Rappaus 3.4 Koristevalu 3.5 Tulisija- ja hormimuuraustyöt 3.6 Kirvesmiehen työt 3.7 Puusepän työt 3.8 Lasitus- ja korjaustyöt 3.9 Maalaus 3.10 Koristemaalauk
Valinnainen tutkinnon osa, valitaan yksi osa	3.2–3.12	3.2 Muuraus 3.3 Rappaus 3.4 Koristevalu 3.5 Tulisija- ja hormimuuraustyöt 3.6 Kirvesmiehen työt 3.7 Puusepän työt 3.8 Lasitus- ja korjaustyöt 3.9 Maalaus 3.10 Koristemaalauk 3.11 Yrittäjyys 3.12 Tutkinnon osa ammatti- tai erikoisammatti-tutkinnosta

3 Restauroidikisällin ammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Restauroidikisällin ammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset kattavat alan töiden kokonaisvaltaisen tekemisen. Tutkinnon suorittajalla on laaja-alaiset taidot työskennellä joustavasti rakennetun ympäristön hoidossa, korjaamisessa ja rakentamisessa sekä edellytykset ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan. Tutkinnon suorittamista henkilökohtaistettaessa selvitetään, onko tutkinnon suorittajalla kaikkien tutkinnon osien suorittamiseen soveltuva näyttöympäristö ja sellaiset työtehtävät, jotta hän voi osoittaa ammattitaitovaatimusten edellyttämän osaamisen.

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän restauroidikisällin ammattitutkinnon järjestämisuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa. Tutkintotilaisuus tarkoittaa toimintaa aidoissa työtilanteissa, joissa tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuoritustaan suullisesti tilaisuudessa, johon osallistuu tutkinnon suorittajan lisäksi yksi tai useampi arvioija. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty. Restauroidikisällin ammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin,

että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia sekä tarvittaessa itsenäisiä ammatinharjoittajia.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset määritellään seuraavilla sivuilla lihavoidulla tekstillä. Sen alla ovat vasemmassa sarakkeessa ammattitaitovaatimuksesta johdetut arvioinnin kohteet, jotka ilmaisevat ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, jotka määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. Näiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Tutkinnon osan jälkeen kuvataan ammattitaidon osoittamistavat.

3.1 Restauroitavan kohteen alkukartoitus ja työn suunnittelu

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- tehdä restauroitavien rakenteiden tai rakennuspintojen kenttätutkimusta oman osaamisalansa näkökulmasta
- kerätä aineistoa restaurointikohteen dokumentointia varten
- neuvotella omaan työhönsä liittyvistä tehtävistä
- laatia omasta työstään työsuunnitelman.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa tehdä restauroitavien rakenteiden tai rakennuspintojen kenttätutkimusta oman osaamisalansa näkökulmasta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Eri aikakausille tyypillisten rakennus- ja sisustustapojen ja tyylien tunnistaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää restaurointikohteen arkkitehtuuria, sisustamista ja rakennustapoja • selvittää, miten restaurointikohteen rakennukset ja alueet ovat suojeltuja ja miten suojele vaikuttaa suunnitelmiin ja toimintatapoihin

	<ul style="list-style-type: none"> • tekee havaintoihin perustuvaa kenttätutkimusta kohteesta • määrittelee restauroitavan kohteen ja sen rakenteen tarkan iän ja eri korjausvaiheet • määrittelee aiemmin käytetyt työtavat • laatii selvityksen perusteella kirjallisen dokumentin tehtäväsuunnitelun avuksi lähinnä oman osaamisalansa näkökulmasta • etsii ja käyttää ammatillista tietoa myös toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä.
Vaurioiden määrittelyminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • löytää vaurioiden syitä ja tunnistaa niiden aiheuttajia • arvioi vaurioiden vakavuuden • laatii tekemiensä havaintojen perusteella toimivan työsuunnitelman vaurion korjaamiseksi.
Tutkinnon suorittaja osaa kerätä aineistoa restaurointikohteen dokumentointia varten.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Dokumentointiaineiston kerääminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi rakenteiden ja materiaalien dokumentointitarvetta koko työprosessin ajan • ilmoittaa havainnoistaan esimiehelle • kerää ja tuottaa käyttökelpoista materiaalia omasta työkohteestaan dokumentointia varten • noudattaa restaurointialan dokumentointiohjeita.
Tutkinnon suorittaja osaa neuvotella omaan työhönsä liittyvistä tehtävistä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Esiintymistapa ja omien näkökantojen ilmaiseminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii joustavasti ja vastuullisesti myös muuttuvissa toimintaympäristöissä ja työryhmän jäsenenä • osaa ehdottaa ja perustella ratkaisuja oman alansa erityisongelmiin • kykenee tarvittaessa valvomaan työryhmän jäsenten suorittamia työtehtäviä • selviytyy viestinnästä monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti eri tilanteissa.
Toimiminen restaurointialan eettisten periaatteiden mukaan	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa ammatin eettiset periaatteet huomioon kaikissa restaurointialaan liittyvissä tehtävissä • toimii niiden voimassa olevien lakien, asetusten, määräysten ja ohjeiden mukaan, jotka liittyvät rakennetun ympäristön hoitoon ja korjaamiseen sekä rakentamiseen

	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee vanhaan hyväksi havaittuun rakennustapaan perustuvat työmenetelmät ja pyrkii pitkäaikaisesti kestävään lopputulokseen • toimii kestäväen kehityksen edellyttämällä tavalla • ottaa huomioon kohteen iästä ja materiaalien aitoudesta muodostuvan arvoperustan • tunnistaa oman osaamisensa taitojen ja tietojen rajat sekä arvostaa omaa ammattitaitoaan • pyytää tarvittaessa muiden asiantuntijoiden apua • arvioi oman työnsä määrän ja merkityksen restauroitavassa kohteessa ja työn kustannuslaskelmissa.
Tutkinnon suorittaja osaa laatia omasta työstään työsuunnitelman.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ajankäyttö ja työskentelytapa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee omien työtehtäviensä suoritusjärjestyksen • suunnittelee oman työsuorituksensa ajankäytön ja sovittaa sen kohteen yleisaikatauluun • noudattaa sovittuja työaikoja • noudattaa yhteisiä sääntöjä • vastaa siitä, että oma työ tulee tehdyksi kokonaisuudessaan valmiiksi • työskentelee ammattilaisen riipeydellä • arvioi omaa osaamistaan • työskentelee itsenäisesti ja suunnitelmallisesti • tekee työnsä hyvässä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa muiden kohteessa työskentelevien kanssa • toimii turvallisesti ja vastuullisesti työyhteisössä • työskentelee tulosvastuullisella asenteella.
Työsuunnitelman laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa restaurointialan yhteisiä ja yleisiä periaatteita • laatii korjausehdotuksensa omasta työkohteesta historiallisen arvon säilyttävällä tavalla • noudattaa suunnitelma- ja muissa asiakirjoissa sovittuja työn laatuvaatimuksia • laskee ja arvioi materiaalinemakit • huolehtii teline- ja suojaustarpeesta • arvioi työhön liittyvät työturvallisuusriskit.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan suorittaja osoittaa osaamisensa tekemällä alkukartoituksen, ehdotuksen näyttösuunnitelmassa sovittujen oman ammattialansa työkohteiden restauroinnista ja suunnitelman työsuorituksesta. Tutkintotilaisuudessa työtehtävät voivat olla esimerkiksi pintakäsittelyjen tai puu-, kivi- tai ikkunarakenteiden iän, alkuperän, materiaalien ja valmistusmenetelmien määrittelyä.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

Osaamisala

Kivirakenteiden restaurointi

3.2 Muuraus

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida muurattuja rakenteita sisä- ja ulkotiloissa
- valmistaa ja käsitellä perinteisiä muurausmateriaaleja
- huomioida muuraukseen vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida muurattuja rakenteita sisä- ja ulkotiloissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• käsittelee ja työstää materiaaleja perinteisin menetelmin (esim. tiilet tai luonnonkivet)• käyttää taloudellisia työskentelytapoja ja välttää materiaalihukkaa• tekee tarvittaessa alkuperäisestä muurauksesta tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja menetelmätutkimukseen• noudattaa työkohteen restaurointisuunnitelmaa• huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista• hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen• ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.
Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa ja käsitellä perinteisiä muurausmateriaaleja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valmistus ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• lohkaa kivet ja tiilet kohteeseen sopiviksi• valitsee kohteeseen sopivan muuraustavan• valmistaa ohjeiden mukaisia muurauslaasteja• käsittelee sujuvasti laasteja muuraustyön eri vaiheissa• pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuina sekä puhdistaa ne työn päätyttyä.

Tutkinnon suorittaja osaa huomioida muuraukseen vaikuttavat olosuhteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioi työsuorituksen aikana vallitsevat sääolosuhteet ja eri vuodenaikojen tuomat haasteet • varmistaa, että keskeneräinen työ suojataan päivittäin riittävän hyvin • varmistaa, ettei työn aikana pääse syntymään vesi- yms. vahinkoja • seuraa lämpötiloja työn aikana • toimii siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • varaa työn suojaukseen tarvittavat peitteet yms. varusteet • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimeja • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tunti-laskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.

Kirjallisen materiaalin luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksestaan tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan muurattuun rakenteeseen.
----------------------------------	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla esimerkiksi restaurointikohteessa vauriokartoituksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi muuratun julkisivun, väliseinän, holvauksen, pilarin, portaalin tai perustuksen korjaaminen tai täydentäminen.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

3.3 Rappaus

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida rappauksia
- valmistaa ja käsitellä rappausmateriaaleja
- huomioida rappaustyöhönsä vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida rappauksia sisä- ja ulkotiloissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioi rappausalustan vaatimukset • valitsee työkohteeseen sopivan rappausmenetelmän • käyttää taloudellisia työskentelytapoja välttäen esimerkiksi materiaalihukkaa • mahdollisessa sapluunatyössä hallitsee sapluunan käytön • tekee tarvittaessa alkuperäisestä rappauksesta tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja menetelmätutkimukseen • noudattaa restaurointisuunnitelmaa • huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista • hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen • ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.
Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa ja käsitellä rappausmateriaaleja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valmistus ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistaa oikein perinteisten ohjeiden mukaisia rappauslaasteja (esim. kalkki-, sementti- tai savilaasti) • valitsee työkohteeseen sopivan laastin • käsittelee ja työstää laasteja sujuvasti työn eri vaiheissa • hallitsee tikutus-, verkotus- ja vastaavissa tukimenetelmissä tarvittavien materiaalien käytön • pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päätyttyä.
Tutkinnon suorittaja osaa huomioida rappausyöhönsä vaikuttavat olosuhteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioi työsuorituksen aikana vallitsevat sääolosuhteet ja eri vuodenaikojen tuomat haasteet • seuraa lämpötiloja työn aikana ja toimii muuttuvissa olosuhteissa siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • suojaa rappauskohdetta työn edetessä olosuhteet huomioiden • huolehtii rappauspintojen jälkihoidosta myös viikonvaihteen yli • varmistaa, ettei työn aikana pääse syntymään vesi- tai muita vahinkoja • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.

Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kohteet
Työn luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tunti-laskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.
Kirjallisen materiaalin luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksestaan tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan rapattuun rakenteeseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla esimerkiksi restaurointikohteessa vauriokartoituksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi kolmikerros-, tikku-, verkko- tai sapluunarappaus. Osaaminen on osoitettava vähintään kahdella eri menetelmällä.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

3.4 Koristevalu

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida rakennuksen valettuja koristeita sisä- ja ulkotiloissa
- valita, valmistaa ja käsitellä perinteisiä valosmateriaaleja ja tarvittavia työvälineitä
- huomioida valettuihin rakennuskoristeisiin vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida rakennuksen valettuja koristeita sisä- ja ulkotiloissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• selvittää valutyön alustan vaatimukset• selvittää ja ottaa huomioon vaurion laajuuden, kuten syöpymisen tai lohkeamat• tuntee kipsin, kalkki- ja sementtilaastit ja kiviaineet niin, että käyttää ja yhdistelee niitä työkohteen asettamien vaatimusten mukaan• tekee alkuperäisestä koristeesta tarvittaessa tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja menetelmätutkimukseen• tekee pintakäsittelyt työkohteen alkuperäisillä materiaaleilla• käyttää taloudellisia työskentelytapoja• noudattaa restaurointisuunnitelmaa• huolehtii, että laatu on hankeasiakirjojen mukaista

	<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen • ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.
Tutkinnon suorittaja osaa valita, valmistaa ja käsitellä perinteisiä valosmateriaaleja ja tarvittavia työvälineitä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valmistus ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistaa valosmassoja perinteisten ohjeiden mukaisesti • valitsee työkohteeseen sopivan massan • käsittelee massoja sujuvasti valostyön eri vaiheissa ottaen huomioon mm. kuivumisajan • valmistaa työkohteeseen sopivan muotin kipsi- tai betonivalua varten (esim. valu-, puristus- tai osamuotti) • valaa kappaleet • viimeistelee kappaleet • käyttää tukimateriaaleja oikein • kiinnittää koristeet työkohteeseen sopivilla menetelmillä • pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päättyttyä.
Tutkinnon suorittaja osaa huomioida valetuihin rakennuskoristeisiin vaikuttavat olosuhteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioi työn aikana vallitsevat sääolosuhteet • seuraa lämpötiloja työn aikana ja osaa toimia muuttuvissa olosuhteissa siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • suojaa työkohteensa ja ympäristön • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä

	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tuntilaskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.
Kirjallisen materiaalin luovutus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksestaan tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan koristevalokseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla esimerkiksi restaurointikohteessa vauriokartoituksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi monimuotoisen kappaleen palamuotin rajausta ja valmistus, valaminen ja muotin avaus, koristeaurioiden syiden tunnistus ja ongelman poisto, koristeen irrotus, kunnostus ja uudelleenkiinnitys tai puuttuvien koristeosien täydennyssuunnitelma ja toteutus.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

3.5 Tulisija- ja hormimuuraus

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida muurattuja tulisijoja ja hormeja
- osaa valita ja käsitellä perinteisiä tulisijojen ja hormien muurausmateriaaleja
- huomioida tulisijojen ja hormien muurauksiin vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida muurattuja tulisijoja ja hormeja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• käsittelee ja työstää tiili- ja muita kiviä perinteisin menetelmin ja työvälinein• käyttää taloudellisia työskentelytapoja• tekee tarvittaessa alkuperäisestä tulisija- tai hormimuuraustyöstä tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja menetelmä tutkimukseen• noudattaa restaurointisuunnitelmaa• huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista• hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen• ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.
Tutkinnon suorittaja osaa valita ja käsitellä perinteisiä tulisijojen ja hormien muurausmateriaaleja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalin valmistus ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tuntee tulisijamuuraukseen sopivat materiaalit ja niiden lämpökäyt- täytymisen, kuten lämmönjohtokyvyn, lämpölaajenemisen sekä tulenkestävyyden• valitsee työhönsä suunnitelman toteutuksen kannalta sopivat materiaalit ja työtekniikan• sekoittaa muuraukseen sopivan savilaastin ja muuraussementti- laastin• leikkaa muurarin vasaralla tiiliä oikeaan kokoon• käsittelee sujuvasti materiaaleja työn eri vaiheissa• muuraa varaavan takan• pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päätyttyä.

Tutkinnon suorittaja osaa huomioida tulisijojen ja hormien muurauksiin vaikuttavat olosuhteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa lämpötiloja työn aikana ja osaa toimia muuttuvissa olosuhteissa siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • ottaa huomioon tulenkestävien materiaalien erikoisvaatimukset, kuten suojaamisen kaikelta rakennuspölyltä työskentelyn aikana • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskejä ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tuntilaskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.

Kirjallisen materiaalin luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksestaan tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan tulisija- tai hormirakenteeseen.
----------------------------------	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla esimerkiksi restaurointikohteessa vauriokartoituksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi hormitukoksen etsintä ja avaus, hormien tiivyyden tarkistus, tulisijan perustan mitoitus ja savukanavien suunnittelu, vaurioituneen tulisijan korjaussuunnitelma ja sen toteutus, uuninluukun uudelleenkiinnitys tai vaihto tai juuttuneiden vetopeltien toiminnan korjaus. Tehtäviin tulee sisältyä vähintään tulisijan kunnostus tai kaksi- tai useampihormisen piipun tiililimitys ja muuraus.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

Osaamisala

Puurakenteiden restaurointi

3.6 Kirvesmiehen työt

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida puurakennuksia ja puisia rakennusosia
- valita, käsitellä ja työstää restauroitavan kohteen puumateriaaleja
- huomioida puurakenteisiin vaikuttavat olosuhteet ja suojata työnsä
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida puurakennuksia ja puisia rakennusosia.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• käsittelee ja työstää puumateriaaleja perinteisin menetelmin ja työvälinein• käyttää tarvittaessa soveltaen nykyaikaisia koneita ja laitteita• käyttää taloudellisia työskentelytapoja• tekee tarvittaessa alkuperäisestä puurakenteesta tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja menetelmä-tutkimukseen• noudattaa restaurointisuunnitelmaa• huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista• hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen• ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.
Tutkinnon suorittaja osaa valita, käsitellä ja työstää restauroitavan kohteen puumateriaaleja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valinta ja työskentely	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• valitsee kohteeseen sopivat puumateriaalit• käsittelee ja työstää sujuvasti puumateriaaleja työn eri vaiheissa• tekee tarvittavat rakenteiden nostot, tuennat, vahvistamiset, jäykistämiset ja jatkamiset perinteisillä tekniikoilla• tekee tarvittavat puulitosten työstöt perinteisillä tekniikoilla

	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi painumattomien ja painuvien rakennusosien liittymäraken- teet • tekee tarvittavat puupintojen työstöt • tekee tarvittavat tiivistykset ja lämmöneristykset huolellisesti • pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päätyttyä.
Tutkinnon suorittaja osaa huomioida puurakenteisiin vaikuttavat olosuhteet ja suojata työnsä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • huomioi työn aikana vallitsevat sääolosuhteet ja eri vuodenaikojen tuomat haasteet • seuraa lämpötiloja ja osaa toimia muuttuvissa olosuhteissa siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • varaa suojaukseen tarvittavat peitteet yms. varusteet • suojaa työkohteen ja ympäristön • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tuntilaskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki

	<ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.
Kirjallisen materiaalin luovutus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksestaan tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaaviin kirvesmiehentiöihin.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla restaurointikohteessa vauriokorjauksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi hirsirungon tai rankarungon korjaustyöt, ala-, väli- tai yläpohjan kantavien rakenteiden korjausta, vesikattorunko- tai vesikattorakenteiden korjausta tai vahvistamista, sisäpuolisten panelointien tai alakatto- sekä lattiarakenteiden tai ulkovuorilaudoituksien korjausta mahdollisine lämmöneristeineen sekä ilma-sulkuineen tai täydentävien rakennusosien asennukset (ovet ja ikkunat).

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

3.7 Puusepän työt

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida kiinteitä puusepäntöitä tai niiden osia
- valita, käsitellä ja työstää perinteisiä restauroitavan kohteen puumateriaaleja
- huomioida puusepäntöihin vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida rakennusten kiinteitä puusepäntöitä tai niiden osia.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käsittelee ja työstää puumateriaaleja perinteisin menetelmin ja työvälinein • tunnistaa aikaisemmin käsin työstetyn rakenteen tai pinnan • valitsee työkohteen mukaan soveltuvat työstötavat • käyttää tarvittaessa soveltaen nykyaikaisia koneita ja laitteita • tekee tarvittaessa alkuperäisestä puurakenteesta tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja menetelmä-tutkimukseen • käyttää taloudellisia työskentelytapoja • noudattaa restaurointisuunnitelmaa • huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista • hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen • huomioi työsuorituksessaan myös muut työmaalla työskentelevät.
Tutkinnon suorittaja osaa valita, käsitellä ja työstää perinteisiä restauroitavan kohteen puumateriaaleja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valinta ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee kohteeseen sopivat puumateriaalit niiden kriteerien mukaisesti, joita on käytetty alkuperäisten rakenteiden materiaa-livalinnassa • käsittelee puumateriaaleja työn edellyttämällä tavalla eri vaiheissa ja tietää käsittelytapojen vaikutuksista materiaalin laatuun • huomioi kosteusvaihteluista aiheutuvat muodonmuutokset • valitsee oikeat työstösuunnat • huomioi käytettävän puumateriaalin kosteuden työkohteen tulevan käyttökosteuden mukaan • määrittää puutavaran kosteuden koekappaleen punnitsemiseen perustuvaa tai muuta tarkoitukseen soveltuvaa mittausmenetelmää käyttäen • valitsee vaativiin rakenteisiin käytettävissä olevasta valikoimasta parhaiten soveltuvan puumateriaalin • pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päätyttyä.

Tutkinnon suorittaja osaa huomioida puusepäntöihin vaikuttavat olosuhteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon työn aikana vallitsevat sääolosuhteet ja eri vuodenaikojen tuomat haasteet • ottaa huomioon ympäristöolosuhteista ennen työtä, työn aikana ja tulevassa käyttötilanteessa aiheutuvat tekijät, kuten rakennusosien kuivatuksen tarpeen • varaa työn suojaukseen tarvittavat peitteet yms. varusteet • suojaa työkohteen ja ympäristön • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tunti-laskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.

Kirjallisen materiaalin luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksestaan tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan puusepäntyöhön.
----------------------------------	---

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla restaurointikohteessa vauriokorjauksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi puusepäntyönä valmistettujen ikkunoiden, ovien, portaiden, kaiteiden tai muun sisustuksen korjaustyöt, joihin sisältyy vaativaa puusepäntyä.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

Osaamisala

Ikkunarakenteiden restaurointi

3.8 Lasitus- ja korjaustyöt

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida eri aikakausien puurakenteisia ikkunoita
- valita, käsitellä ja työstää perinteisiä restauroitavien ikkunarakenteiden materiaaleja
- huomioida työhön vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida eri aikakausien puurakenteisia ikkunoita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tunnistaa eri valmistusmenetelmin tehdyt vanhat lasit• valitsee eri valmistusmenetelmin tehdyille lasille soveltuvat säilyttävät työmenetelmät• restauroi eri aikakausien puurakenteisista ikkunoista tarkoituksenmukaisesti kestäviä ja toimivia• valitsee perustellusti kokonaisuuden kannalta järkevän työn toteutustavan• etsii materiaaleihin ja rakenteisiin liittyviä parannusehdotuksia• käsittelee ja työstää materiaaleja perinteisin menetelmin ja työvälinein• tarvittaessa käyttää soveltaen nykyaikaisia koneita ja laitteita• käyttää taloudellisia työskentelytapoja• huomioi rakennuksen käyttötarkoituksen• tekee tarvittaessa vanhasta ikkunarakenteesta tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja menetelmätutkimukseen• noudattaa restaurointisuunnitelmaa• huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista• hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen• ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.

Tutkinnon suorittaja osaa valita, käsitellä ja työstää perinteisiä restauroitavien ikkunarakenteiden materiaaleja.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valinta ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee tarvittavat puuosien korjaukset kestäväällä ja rakenteiden lujuuden säilyttävällä tavalla (esim. puitteet, karmit) • valitsee ja käsittelee sujuvasti materiaaleja työn eri vaiheissa • tekee tarvittavat lasien irrotukset alkuperäisiä materiaaleja säilyttäen • lasittaa puitteet kohteeseen soveltuvia materiaaleja ja työtapoja käyttäen • huolehtii puitteiden sopivista käyntiväleistä • korjaa heloituksen puutteet ja toimivuuden kohteeseen sopivalla tavalla • kunnostaa säilytettävät helat restaurointisuunnitelman mukaan • maalaa rakenteet kohteeseen soveltuvalla maalityypillä siten, että rajaukset ovat täsmällisiä ja ulottuvat ikkunapuitteissa lasin päälle • tekee perusteltuja ehdotuksia rakenteen toimivuuden parantamiseksi • huolehtii, että karmin ja puitteen tiivistyspinnat ovat ehyet ja että puitteet tiivistyvät tarvittavaan tiiviyteen • tarkistaa rakenteen ulkopuolisen vedenohjauksen toimivuuden ja ehdottaa tarvittavia korjauksia, esimerkiksi pellityksen uusimista • puhdistaa lasipinnat riittävän huolellisesti • pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päätyttyä.

Tutkinnon suorittaja osaa huomioida työhön vaikuttavat olosuhteet.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon työaikana vallitsevat olosuhteet ja vuodenaikojen vaihtelun asettamat haasteet • seuraa lämpötiloja työn aikana ja osaa toimia muuttuvissa olosuhteissa siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • varaa työn suojukseen tarvittavat peitteet yms. varusteet • suojaa työkohteen ja ympäristön • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.

Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tuntilaskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.
Kirjallisen materiaalin luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksesta tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan ikkunarakenteeseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla restaurointikohteessa vauriokorjituksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi valitun ikkunarakenteen korjaus kokonaan valmiiksi sisältäen seuraavia työvaiheita: lahonneen karmin tai puitteen osittainen korjaus, puupintojen puhdistus tai kitin poisto, lasin irrotus ja uudelleen kiinnitys, lasin leikkaus, kittaus, maalaustyöt, heloituksen huolto tai vaihto, puitteiden sovitus ja asentaminen paikoilleen, tiivistäminen sekä lasipintojen puhdistus.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

Osaamisala

Pintakäsittelyiden restaurointi

3.9 Maalaus

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida rakennusten ja kiinteiden kalusteiden maalattuja pintoja
- valmistaa ja käyttää perinteisiä pintakäsittelyaineita ja materiaaleja
- huomioida pintakäsittelyihin vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida rakennusten ja kiinteiden kalusteiden maalattuja pintoja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• ottaa huomioon alustan vaatimukset• valitsee kohteeseen sopivat maalinpoisto-, pohjustus- ja eristysmenetelmät• tarvittaessa dokumentoi maalinpoiston yhteydessä poistettavat kerrokset• tekee tarvittavat pohja-, väli- ja pintamaalaustyöt teknisesti oikein• tekee tasoitus- ja silotustyöt teknisesti oikein• tekee tarvittaessa alkuperäisestä pinnasta tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja väritutkimukseen• asentaa, vahvistaa ja oikaisee pingotettavia päällysteitä• asentaa liimaväritapetit ja muut rakennuspaperit seinä-, katto- ja listapinnoille• noudattaa restaurointisuunnitelmaa• huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista• hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen• ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.

Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa ja käyttää perinteisiä pintakäsittelyaineita ja materiaaleja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valmistus ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistaa perinteisten ohjeiden mukaisesti maaleja ja muita pintakäsittelyaineita kuten liima-, keitto- tai kalkkimaalia • sävyttää maaleja mallin mukaiseksi • käyttää perinnemaaleja myös isoilla pinnoilla • tekee rajaukset vapaalla kädellä ilman työsaumojen syntymistä • ymmärtää nyky- ja perinnemaalien kemiallisen soveltuvuuden toisiinsa ja erilaisiin pohja- ja pintakäsittelyihin • pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päätyttyä.
Tutkinnon suorittaja osaa huomioida pintakäsittelyihin vaikuttavat olosuhteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioi työn aikana vallitsevat sääolosuhteet ja eri vuodenaikojen tuomat haasteet • seuraa lämpötiloja ja ilman kosteuspitoisuutta • toimii muuttuvissa olosuhteissa siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • suojaa työkohteen ja ympäristön • varmistaa, että märkä maalipinta merkitään varoitusmerkein • selvittää muiden samanaikaisten työmaan töiden mahdolliset haittavaikutukset pintakäsittelyiden ajoituksessa • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuoritukselta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot

	<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EAI-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tuntilaskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.
Kirjallisen materiaalin luovutus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksestaan tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-opastuksen • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan maalipintaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla restaurointikohteessa vauriokorjauksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan sisä- tai ulkotiloissa esimerkiksi puurakennuksen maalaaminen keittomaalilla tai kalkkirappauksen maalaus kalkkimaalilla tai yhden huoneen erilaiset pinnat, kuten pinkopahvin asennus ja tapetointi, pahvikaton ja paperoitujen listojen maalaus liimamaalilla tai väliovien ja ikkunoiden maalaustyöt öljymaalilla. Restaurointikohte voi olla myös rakennuksen kiinteä kaluste.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

3.10 Koristemaalaus

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- restauroida rakennusten koristemaalauksia ja mukailutöitä
- valmistaa ja käsitellä perinteisiä koristemaalauksen pintakäsittelyaineita ja materiaaleja
- huomioida koristemaalauksiin vaikuttavat olosuhteet
- noudattaa työturvallisuusmääräyksiä
- luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa restauroida rakennusten koristemaalauksia ja mukailutöitä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työmenetelmien valinta ja käyttö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tekee havaintoon perustuvia pintakäsittelykerrostumien väritutkimuksia ja esiinottoja• valmistaa väriportaikon ja -kraaterin• käyttää asianmukaisesti kemiallisia ja mekaanisia menetelmiä• tekee ohjeiden mukaan tarpeeksi laajat fragmentit, joiden perusteella selviää tilan maalauskokonaisuus• ei muuta alkuperäisiä pintoja• tallentaa löydetty koristeaiheet mitta- ja läpipiirroksin dokumentointia varten• tallentaa fragmentin sävyt huolellisesti värikarttojen avulla tai itse sävytetyin värimäärityksin• tekee tarvittaessa alkuperäisestä pinnasta tarkan rekonstruktion, joka perustuu aiemmin tehtyyn materiaali- ja väritutkimukseen• noudattaa restaurointisuunnitelmaa• huolehtii, että työn laatu on hankeasiakirjojen mukaista• hallitsee työn järjestelmällisen etenemisen• ottaa työsuorituksessaan huomioon muut työmaalla työskentelevät.

Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa ja käsitellä perinteisiä koristemaalauksen pintakäsittelyaineita ja materiaaleja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Materiaalien valmistus ja työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistaa perinteisten ohjeiden mukaisia maaleja ja muita pintakäsittelyaineita • sävyttää maalit tarkasti mallien mukaisiksi • ymmärtää sekä nyky- että perinnemaalien kemiallisen soveltuvuuden toisiinsa ja erilaisiin pohja- ja pintakäsittelyihin • jäljentää sopivin menetelmin kopioitavat koristeaiheet ja -mitat isoillekin pinnoille • hallitsee monivärisen sapluunan leikkauksen ja käytön • viimeistelee sapluunamaalaustyön • hallitsee suorat viivaukset sekä käsivaraisesti tehtävät rajausmaalaukset siveltimellä maalaten • hallitsee tavanomaisimmat puun- ja kivenmukailutekniikat mallin mukaan sekä öljy- että vesiliukoisilla sideaineilla • pitää työvälineensä koko ajan käyttökunnossa ja huollettuna sekä puhdistaa ne asianmukaisesti työn päätyttyä.
Tutkinnon suorittaja osaa huomioida koristemaalauksiin vaikuttavat olosuhteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentely vaihtelevissa olosuhteissa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa lämpötiloja ja ilman kosteuspitoisuutta työn aikana • toimii muuttuvissa olosuhteissa siten, että keskeneräinen työ ei vaurioidu • suojaa työkohteen ja ympäristön • varmistaa, että märkä maalipinta merkitään varoitusmerkein • tiedottaa esimiehelle välittömästi työssä esiin tulevista muutoksista sekä suunnitelmissa mainitsemattomista vaurioista.
Tutkinnon suorittaja osaa noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen työskentely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta työturvallisuudestaan käyttäen henkilökohtaisia suojaimia • suojaa oikein hengitystiet, silmät ja ihon • ottaa huomioon työturvallisuus- ja ympäristöriskit ja määräykset • huomioi työsuorituksesta ympäristölle aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät

	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä • noudattaa koneiden ja laitteiden valmistajien käyttöturvallisuusohjeita • hallitsee työturvallisuuskortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee tulityökortin saamiseksi edellytettävät tiedot ja taidot • hallitsee EA1-koulutuksessa annettavat tiedot ja taidot.
Tutkinnon suorittaja osaa luovuttaa valmiin työsuorituksen esimiehelleen tai tilaajalle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työn luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa, että työ on tehty täysin valmiiksi • osoittaa, että lopputulos on hankeasiakirjojen mukainen • osoittaa, että ajalliset tavoitteet on saavutettu • luovuttaa tuntilaskelman, jonka perusteella on laskettavissa työmenekki • osoittaa, että on asianmukaisesti siistinyt ja viimeistellyt työympäristönsä • huolehtii valmiiden pintojen suojauksesta, mikäli työmaavaihe jatkuu.
Kirjallisen materiaalin luovutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • esittelee oman työsuorituksensa työn tilaajalle • esittelee omasta työsuorituksesta tarvittavan määrän aineistoa dokumentointia varten • varmistaa, että mahdollisesti työn aikana tulleet muutokset kirjataan loppuasiakirjoihin • antaa käyttö- ja huolto-ohjeet • arvioi ja vertaa omaa työsuoritustaan alkuperäiseen tai vastaavaan koristemaalaukseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkintotilaisuudessa työtehtäviä voivat olla restaurointikohteessa vauriokorjauksen perusteella valmiiksi laaditun työsuunnitelman mukaan esimerkiksi väriportaikon ja kraaterin tekeminen, värien määrittäminen ja tallentaminen, pohjustus- ja maalaustyöt, koristemaalauksen mitoitus ja siirto pintaan, sapluunan valmistus tai maalaus, käsivaraisten kontuuriviivojen maalaus, kiven- tai puunmukailu mallin mukaisesti tai mukailupinnan suojaaminen esimerkiksi vahalla.

Arviointiaineiston muodostavat kattavat tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi tutkinnon osittain. Mikäli tutkintosuorituksina tehdyt työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia, voidaan tutkintosuorituksia täydentää.

3.11 Yrittäjyys

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- arvioida valmiuksiaan toimia restaurointialan yrittäjänä
- kehittää alustavan liikeidean omalle yritykselleen.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa arvioida valmiuksiaan toimia restaurointialan yrittäjänä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Omien yrittäjävalmiuksien arvioiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• arvioi omia taitojaan ja työsuoritustensa tuloksellisuutta• tietää, millaiset henkilökohtaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä, erittelee tältä pohjalta arvojaan ja arvioi omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä• laatii itselleen asiantuntijoiden opastuksella kehityssuunnitelman yrittäjänä toimimiseksi• tuntee ammatinharjoittamisen luvanvaraisuuden ja siihen liittyvät toiminnot• ottaa vastuun työstään ja sen kehittämisestä.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää alustavan liikeidean omalle yritykselleen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yrityksen toimintaedellytysten selvittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• on perehtynyt restaurointialaan niin, että osaa tarkastella sen tulevaisuudennäkymiä ja kehityksen sekä markkinoiden mahdollisuuksia oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta• tarkastelee oman mahdollisen yrityksensä toiminnan tuloksellisuutta ja kannattavuutta• tarkastelee yrittäjyyttä yrittäjän toiminnan vastuiden ja velvoitteiden näkökulmasta• tarkastelee yrittäjyyttä myös työnantajana toimimisen näkökulmasta.
Liikeidean laadinta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• vertailee vaihtoehtoisia tapoja käynnistää yritystoimintaa ja keskustelelee asiantuntijoiden kanssa oman mahdollisen yritystoimintansa vaihtoehtoista• kehittää yhdessä asiantuntijoiden kanssa yritykselleen karkean liikeidean ja tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä resursseja mahdollisen yritystoiminnan aloittaminen vaatii• arvioi asiantuntijoiden kanssa yritysideoita onnistumisen mahdollisuuksia.

Asiakas- ja verkostosuhteiden luominen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • pohtii vaihtoehtoja ja mahdollisuuksien mukaan rakentaa yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä asiakas- ja verkostosuhteita • hahmottelee verkostokumppanien kanssa sopimuksia asiantuntijapalveluja hyödyntäen.
Taloudellinen toiminta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • valitsee yrityksen kannattavuuteen vaikuttavia toimia ja hinnoittelee palveluja myös markkinalähtöiset tekijät huomioon ottaen • laatii realistisia tarjouslaskelmia ja tietää rakennusalan sopimuskäytännöt • huomioi dokumentoinnin osuuden tarjouslaskennassa • tulkitsee yrityksen tilinpäätöstä pääomien, varallisuuden, maksukyvyn ja tuloksen suhteen sekä pohtii taloudellisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia tarvittaessa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa • laatii yhdessä asiantuntijoiden kanssa yritykselleen karkean tulosennusteen ja hankkii asiantuntijapalveluja verotuskysymysten ratkaisemiseen.
Asiantuntijapalvelujen käyttö	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hakee yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvitsemiaan tietoja ja asiantuntijapalveluja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa laatiessaan yhdessä asiantuntijoiden kanssa yritykselleen markkinakelpoisen ja toimivan liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman.

Yrittäjäyysalan asiantuntijat arvioivat liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman laadintaprosessin ja näihin liittyvän aineiston (kirjallinen kuvaus liikeideasta ja liiketoimintasuunnitelmasta) sekä niiden toteuttamiskelpoisuuden.

Tutkintotilaisuuksien arviointilomakkeet ja täydentävät asiakirjat kootaan arviointiaineistoksi.

3.12 Tutkinnon osa ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta

Restaurointikisällin ammattitutkintoon voidaan sisällyttää perustellusti yksi valinnainen tutkinnon osa toisesta ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta tai tämän tutkinnon toiselta ammattialalta.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. näyttötutkinnon järjestämissopimus, tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa näyttötutkintotilaisuudet sellaiselta tutkinnon järjestäjältä, jolla on näyttötutkinnon järjestämissopimus ko. tutkintoon.

Todistuksen kyseisen osan suorittamisesta antaa aina ko. ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Restaurointialan tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen tutkinnon osan osaksi restaurointikisällin ammattitutkintoa todistuksen perusteella.

Liite

Rakennussuojelun sanastoa

Dokumentointi

Tiedon kerääminen, tallentaminen, analysoiminen ja jakaminen sekä toiminnan tuloksena syntynyt missä tahansa muodossa esitetty tieto. (Lähde: Eurooppalaisen kulttuuriperintöpolitiikan sanasto (194), Museovirasto 2011)

Dokumentointiaineisto

Järjestelmällisen kohdehävainnoinnin tuloksena syntyneet dokumentit.

Restaurointikisällin ammattitutkinnossa dokumentointiaineisto koostuu restaurointikohteessa tehtävistä arkistointikelpoisista mittauspiirroksista, valokuvadokumenteista, rappaus- yms. materiaalinäytteistä tai pintakerrosten selvityksistä.

Restaurointialan dokumentointiohjeita on luettavissa mm. seuraavista julkaisuista:

- Valtion rakennusperinnön vaaliminen, Museoviraston julkaisu 19 ja
- Talon tarinat – Rakennushistorian selvitysopas, Museovirasto/RHO 2010.

Konservointi

Konservointi sisältää yleensä seuraavat vaiheet: tutkimus, ennaltaehkäisevä konservointi, konservointitoimenpiteet ja dokumentointi. (Lähde: Eurooppalaisen kulttuuriperintöpolitiikan sanasto (81), Museovirasto 2011.)

Rakennettu kulttuuriperintö, rakennusperintö

Rakennettu kulttuuriperintö, rakennusperintö, on kokonaisuus. Se muodostuu yhdyskuntarakenteesta, rakennuksista sisä- ja ulkotiloihin, pihoista ja puistoista, teknisistä rakenteista, kuten kadut, tiet, sillat, kanavat, sekä muista ihmisten rakentamista kohteista ympäristössä. Rakennukset, rakennelmat ja niiden ympäristöt ovat toisistaan riippuvaisia. Jos jokin niistä muuttuu tai häviää, on vaikeaa tai mahdotonta enää ymmärtää jäljellä olevia. (Lähde: Rakennusperintöstrategia, ympäristöministeriö.)

Restaurointi

Korvaa termin entistäminen, entisöinti.

Vanhat rakennustavat huomioon ottava, kulttuurihistoriallisen arvon säilyttävä korjaaminen, johon voi sisältyä konservoivia, rekonstruoivia ja entistäviä toimenpiteitä sekä uudisrakentamista. (Lähde: Eurooppalaisen kulttuuriperintöpolitiikan sanasto (379), Museovirasto 2011.)

Rekonstruktio

Kokonaan tai osittain tuhoutuneen rakenteen tai rakennuksen rakentaminen uudelleen säilyneiden fragmenttien ja/tai dokumenttien perusteella. (Lähde: Eurooppalaisen kulttuuriperintöpolitiikan sanasto (381), Museovirasto 2011.)

Painettu
ISBN 978-952-13-5001-6
ISSN 1798-887X

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-5002-3
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet